

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Бурдейна Л.В.

Буковинський університет

У статті обґрунтовано підходи до аналізу забезпечення та ефективного використання виробничих запасів на підприємстві. Показано, що для ефективної діяльності підприємства загальним орієнтиром є мінімізація виробничих запасів в припустимих межах, яка зумовлює прискорення обороту виробничих запасів та підвищення конкурентоспроможності продукції, що виробляється. Доведено, що необхідною умовою організації виробничого процесу підприємств є забезпечення його виробничими запасами.

Ключові слова: виробничі запаси, матеріаломісткість, матеріаловіддача, матеріальні витрати.

Постановка проблеми. Необхідною умовою виконання виробничої програми з випуску та реалізації готової продукції, зниження її собівартості пов'язане з використанням виробничих запасів. Комплексне використання виробничих запасів, їх раціональне використання, застосування дешевших і найефективніших виробничих запасів є надзвичайно важливим напрямом збільшення випуску продукції та поліпшення фінансового становища. Виробничі запаси є складовою майна підприємства вони істотно впливають на фінансові результати господарюючого суб'єкта, оскільки займають найбільшу питому вагу у структурі витрат підприємств різних галузей економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблем аналізу забезпечення та ефективного використання виробничих запасів у своїх працях приділяли увагу вітчизняні вчені-економісти: Ф.Ф. Бутинець, С.В. Андрос, Л.Л. Горецька, М.Я. Коробов, В.І. Сфіменко, Н.В. Чабанова, М.Г. Чумаченко, В.В. Сопко, С.В. Мних, З.В. Гуцайлук, В.З. Бурчевський, М.В. Кужельний, П.Т. Саблук, та ін.

Вагомий внесок у вирішення зазначених проблем зробили: Бейгельзімер М.Г., Буднік-Сіверський А.Б., Велш Глен А., Шорт Даніел Г., Воскобойнік М.П., Гусякова Т.І., Козіна Т.А., Копайлов В.С., Ліберман Л.В., Луговий В.А., Маргуліс А.Ш., Немцова З.С., Новодворський В.Д., Старовойтенко Л.І., Терехова Н.С., Цуркану В.І., Шеремет А.Д., Шестьоркіна В.І., Чечета А.П.

Однак ціла низка питань з організації та методики аналізу ефективності використання виробничих запасів на підприємствах досліджені недостатньо й потребують додаткового вивчення

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Основними завданнями для управління підприємством є прийняття своєчасних та адекватних рішень з ефективного використання виробничих запасів, тому необхідною умовою постає питання визначення факторів, які впливають на раціональне використання сировини і матеріалів у виробничій діяльності підприємства.

Формулювання цілей статті. На рівень забезпечення підприємства виробничими запасами впливають як внутрішні так і зовнішні фактори.

Таким чином, пріоритетним напрямом сучасного економічного аналізу необхідно визначити систему аналітичного забезпечення перспективного та оперативного управління. Завдання аналізу полягають не тільки в оцінюванні рівня досягнутих результатів діяльності, а й у виявленні резервів і можливостей покращення забезпечення підприємства виробничими запасами.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ринкова економіка за своєю сутністю є засобом, який

стимулює зростання продуктивності праці, всебічне підвищення ефективності виробництва.

Вітчизняна економіка довгі роки розвивалася на екстенсивній основі, тобто орієнтувалася на залучення у виробництво додаткових виробничих запасів. В умовах необхідності постійного збільшення обсягів виробництва промисловість натрапила на брак ресурсів. Тому, надалі намітився принципово новий підхід до задоволення потреби економіки у виробничих запасах. Було поставлено завдання задоволення приросту потреб у виробничих запасах за рахунок їх економії. Проблема ресурсозбереження стала загальнодержавною, загальнонародною. Вирішення завдань по перетворенню ресурсозбереження у вирішальне джерело задоволення зростаючих потреб національного господарства здійснюється в кількох основних напрямках, що включають: ліквідацію втрат виробничих запасів у всіх ланках національної економіки, підвищення якості продукції, яка випускається, що тягне за собою зниження витрат виробничих запасів при експлуатації техніки, застосування ресурсозберігаючого обладнання, розробку і впровадження маловідходних технологічних процесів, вдосконалення нормативної бази планування матеріально – технічного постачання.

Необхідною умовою організації виробництва є забезпечення підприємства необхідною кількістю виробничих запасів. Оновлення асортименту, розширення виробничих можливостей зумовлює зростання потреби у виробничих запасах. Господарючі суб'єкти в процесі виробництва споживають дуже багато виробничих запасів, різних за видами, маркам, сортам, розмірам.

Виробничі запаси виступають одним з найважливіших елементів здійснення виробничо-господарської діяльності підприємства. Це вид запасів, які за своїм економічним змістом є предметами праці. Їх особливість полягає у тому, що вони обслуговують один виробничий цикл, які свою вартість повністю переносять на собівартість готових виробів.

У процесі споживання виробничих запасів відбувається їх трансформація в матеріальні витрати, тому ощадливе використання палива, сировини, матеріалів, енергії знижує собівартість продукції. У загальній сукупності витрат за виробництво матеріальні витрати становить приблизно 70%, що є свідченням високої матеріаломісткості продукції. Зниження матеріаломісткості продукції є надзвичайно важливим напрямом поліпшити роботу, оскільки ощадливе витрачання всіх видів виробничих запасів дає зростання виробництва та зниження собівартості.

Важливим чинником розвитку та інтенсифікації виробництва є стабільна забезпеченість підприємства

виробничими запасами та їх раціональне використання. З переходом до ринку докорінно змінюється система постачання підприємства сировиною і матеріалами, комплектуючими виробами та енергоносіями. Для того, щоб визначити, якою мірою підприємство забезпечене виробничими запасами, необхідно:

- вивчити порядок розрахунку й обґрунтованість договорів про поставку виробничих запасів, умови поставок;
- визначити характер виробничих запасів і зміну їх структури;
- перевірити обґрунтованість норм виробничих запасів і потребу в матеріальних ресурсах;
- виявити можливості зменшення виробничих запасів і потреби в матеріальних ресурсах;
- розробити заходи щодо зниження наднормативних і зайвих виробничих запасів

Перевіряючи розрахунки потреби, необхідно з'ясувати, чи враховані зміни в номенклатурі й асортименті призначеної до випуску продукції, чи враховані зміни питомих витрат на одиницю продукції, чи враховані заходи щодо підвищення технічного рівня виробництва і праці.

Економічний аналіз виробничих запасів є важливим інструментом удосконалення господарського механізму управління виробництвом, що сприяє підвищенню обґрунтованості фінансово-виробничих планів, вибору ефективного економічного стимулювання, розробці об'єктивних методів оцінки діяльності виробничих підрозділів підприємства. Особливу роль він також відіграє в прийнятті управлінських рішень з ефективного використання виробничих запасів на хлібопекарських підприємствах і для виконання всіх функцій управління: планування, контролю, стимулювання, регулювання, організації тощо.

Аналіз покликаний дати економічну оцінку використання виробничих запасів для підготовки управлінських рішень, що спрямовані на підвищення ефективності виробництва за рахунок їх раціонального використання.

Однією з важливих проблем в методиці здійснення економічного аналізу є те, що аналіз виробничих запасів здійснюється за річними підсумковими звітними даними в цілому по підприємству, що усуває можливість отримання оперативних даних про характер, причини та наслідки відхилень, які на сучасному етапі господарювання мають вирішальний вплив на результати управління.

Для виконання аналітичної роботи з ефективного використання виробничих запасів потрібно:

- дотримуватися встановленого мінімуму показників;
- визначити форми та методичні прийоми здійснення такого аналізу;
- встановити терміни виконання економічного аналізу.

Зазначимо, що економічний аналіз повинен стати обов'язковою функцією кожного підрозділу організаційної структури управління підприємством. Конкретні завдання аналізу визначаються змістом роботи даного підрозділу та залежать від структури управління, автоматизації управлінської праці тощо.

Умовами безперебійної роботи підприємства є своєчасна забезпеченість виробничими запасами. Потреба них визначається потребою виконання виробничої програми та інші невиробничі потреби.

Сучасні масштаби суспільного виробництва, постійне ускладнення його структури, а також прискорення науково-технічного прогресу вимагають підвищення рівня аналітичної роботи на підприємстві. В умовах різко підвищеної потреби в аналітич-

ній інформації вже не достатньо оцінювати відхилення фактично отриманих економічних показників від планових або базових і визначати розміри та причини втрат. Економічний аналіз вказує на невикористані резерви виробництва і визначає міри по їх реалізації.

В процесі аналізу виробничих запасів виникає необхідність встановлення джерел покриття які можуть бути як зовнішніми так і внутрішніми. До зовнішніх джерел покриття відносять ті виробничі запаси, які надійшли від постачальників відповідно до укладених договорів. Внутрішні джерела – це скорочення відходів на виробництві, використання вторинної сировини, власне виготовлення матеріалів і напівфабрикатів, економія матеріалів в результаті запровадження досягнень науково – технічного прогресу.

Реальна потреба у завезенні виробничих запасів від постачальників – це різниця між загальною потребою у певному виді матеріалу і сумою внутрішніх джерел її покриття.

Потреба виробничих запасів утворених наприкінці періоду визначається у трьох оцінках. По-перше, в натуральних одиницях виміру, що необхідне для встановлення потреби у складських приміщеннях. По-друге, у грошовій оцінці. По-третє, в днях забезпеченості.

При аналізі виробничих запасів, передусім, слід перевірити правильність і обґрунтованість складання плану матеріально-технічного постачання, а потім уже його виконання за обсягом, номенклатурою та термінами.

Отже, аналіз починають із перевірки вмотивованості планових розрахунків у потребі виробничих запасів. При цьому вивчають норми і нормативи, покладені в основу даних розрахунків: потреба для виконання виробничої програми планованого періоду, запас матеріалів наприкінці планованого періоду, необхідний для безперебійної роботи у майбутньому; очікуваний залишок початку планованого періоду; кількість і вартість матеріалів, що їх отримали від постачальників.

Потім перевіряють відповідність плану постачання потребам виробництва і гуманітарного утворення необхідних запасів.

Далі з'ясовують, яке фактичне забезпечення виробничих запасів для виконання виробничої програми, тобто перевіряється забезпеченість потреби у завезених виробничих запасах договорами з їхньою постачання та фактичним виконанням поставки виробничих запасів.

Об'єктом аналізу є комплексність постачання, тобто дотримання певних співвідношень між найважливішими видами виробничих запасів, порушення комплексності постачання, зазвичай, призводить до порушення термінів виготовлення продукції, порушення асортименту і можливого зниження обсягу випуску.

Також під час аналізу забезпеченості виробничих запасів перевіряється якість отриманих від постачальників матеріалів, відповідність їхнім стандартам, технічних умов й умовам договору. Адже його зниження веде до поломки устаткування, порушення норм витрати матеріалу, збільшення собівартості, зниження якості готової продукції. Слід з'ясувати причини надходження виробничих запасів зниженого якості, з'ясувати, яких заходів було вжито відділом постачання щоб одержати виробничі запаси належної якості. За результатами перевірки складають акти приймання матеріалів, які відповідають пред'явленим вимогам, що є підставами пред'явлення санкцій і претензій до постачальникам.

Важливе значення в аналізі надається виконанню плану з термінів поставки матеріалів (особливо у комплекті), які визначають ритмічність випуску. Порушення термінів поставки веде до недовиконання плану виробництва та реалізації продукції. Для оцінки ритмічності поставок використовують коефіцієнт ритмічності і коефіцієнт варіації. Коефіцієнт ритмічності визначається підсумовуванням фактичного частки випуску продукції кожний період, але з більш планового рівня.

Особливу увагу приділяють стану складських запасів сировини й матеріалів. Розрізняють запаси поточні, сезонні і страхові.

Поточні запаси – це переважна більшість виробничих та товарних запасів. Вони забезпечують безперервність постачання виробничого процесу між двома черговими поставками і розраховуються з інтервалу поставки.

Сезонні запаси – запаси, які утворюються при сезонному характері виробництва або за сезонним характером споживання у виробництві.

Страхові запаси призначені для безперервного постачання підприємства у разі непередбачених обставин: у зв'язку з недовиконанням плану випуску продукції постачальником чи перевиконанням плану споживачем; у разі можливих затримок матеріалів при доставці.

Підвищення ефективності використання виробничих запасів обумовлює скорочення матеріальних витрат на виробництво продукції, зниження її собівартості та отримання прибутку.

Завдання аналізу використання виробничих запасів у тому, щоб оцінити можливість зниження матеріаломісткості всієї продукції і окремих виробів, виявити перевитрати окремих видів сировини, матеріалів, палива, енергії внаслідок недотримання норм, збільшення відходів та втрат, знайти фактичне завищення норм витрати виробничих запасів і складання нереальних планів їх економії.

Для характеристики ефективності використання виробничих запасів застосовують систему узагальнюючих показників.

До узагальнюючих показників відносять: матеріаломісткість продукції, матеріаловіддачу, питому вагу матеріальних витрат у собівартості продукції, коефіцієнт матеріальних витрат, коефіцієнт співвідношень темпи зростання обсяги виробництва і матеріальних витрат.

Матеріаломісткість завжди була основним питанням в конкурентоспроможності підприємства, тому що економія сировини і матеріалів дозволяє знижувати виробленої продукції. Виробничі запаси відіграють основну роль у виробництві та їх ефективне використання забезпечує прибуток підприємства.

В даний час в економіці проявляється науково-технічна діяльність на зниження витрат виробничих запасів, для чого застосовуються нові енергозберігаючі технології, використовуються нові види ресурсозберігаючого обладнання, впроваджуються маловідходні технологічні процеси, нові методи економії та раціонального використання сировини та матеріалів, вдосконалюються структура і норми матеріаловикористання. Показники загальної економічної ефективності, в тому числі і матеріаломісткість характеризують ефективність вибору вже реалізованих, минулих витрат. З їх допомогою визначається доцільність зроблених витрат, виявляються резерви підвищення ефективності виробництва.

Матеріаловіддача визначається розподілом вартості виробленої продукції у сумі матеріальних витрат. Це характеризує віддачу матеріалів, тобто

скільки вироблено продукції з спожитих виробничих запасів.

Матеріаломісткість – показник, зворотній матеріаловіддачі, що свідчить про, кількі матеріальних витрат потрібних для виробництва одиниці продукції.

Питома вага матеріальних витрат у собівартості продукції характеризує величину матеріальних витрат у собівартості виробленої продукції.

У процесі аналізу вивчається рівень цін та динаміка показника матеріаломісткості продукції. Визначають причини зміни показників матеріаломісткості та матеріаловіддачі. Визначають вплив показників на обсяги виробництва продукції.

Одним із основних завдань підприємств є зниження матеріаломісткості виробництва.

Аналізуючи загальний показник матеріаломісткості виробництва продукції, необхідно:

1) визначити зміну рівня матеріаломісткості виробництва випущеної продукції в динаміці та порівняно з планом;

2) з'ясувати причини зміни і визначити динаміку досягнення результатів (економії чи перевитрат) за видами використовуваних виробничих запасів, результати окремих факторів, які зумовили ці зміни (удосконалення техніки і технології виробництва продукції, структури сировини, матеріалів і паливно-енергетичних ресурсів). До основних факторів відносять: рівень прогресивності конструкторських рішень (удосконалення) конструкції, скорочення кількості деталей, виготовлення їх з легких і дешевих матеріалів), прогресивність технологічного використання, зміна ринкових цін на сировину, матеріали, паливо, енергію та на готову продукцію; невиконання постачальниками зобов'язань за строками, розмірами і номенклатурою поставок; якість сировини, яка поставляється і витрачається тощо;

3) визначити вплив виконання, матеріально-технічного постачання за видами, сортами, марками виробничих запасів і строками їх постачання на зміну матеріаломісткості;

4) зробити аналіз даних про виконання норм витрати сировини, матеріалів, палива й енергії на виробництво найважливіших видів продукції, а також контроль за виконанням завдань щодо зниження діючих норм витрачання найбільш важливих видів виробничих запасів;

5) узагальнити і проаналізувати дані про кількість відходів і втрат матеріалів, палива та енергії у процесі виробництва, дати оцінку ефективності можливих шляхів зменшення відходів і втрат;

6) визначити ефективність використання у виробництві продукції нових видів виробничих запасів;

7) знайти невикористані внутрішньогосподарські резерви зменшення матеріаломісткості виробництва продукції для зниження її собівартості, збільшення обсягу виробництва, прибутку і рентабельності.

Для визначення економії чи перевитрат виробничих запасів за рахунок зменшення чи збільшення матеріаломісткості продукції зміну коефіцієнта матеріаломісткості множать на матеріальні затрати базового періоду. Додатковий випуск продукції визначають шляхом множення перевитрат виробничих запасів на матеріаловіддачу базового періоду.

При глибшому аналізі загальної матеріаломісткості товарного випуску визначимо, який з елементів матеріальних затрат вплине на її зміну. Розраховують часткові показники матеріаломісткості відповідно до елементів затрат: сировини, основних матеріалів, купованих напівфабрикатів, допоміжних матеріалів, паливних і енергетичних затрат. Методика розрахунку і аналізу цих показників така, як і методика аналізу загальної матеріаломісткості.

Результати зміни матеріаломісткості товарного випуску продукції потрібно підтверджувати аналізом питомої матеріаломісткості окремих виробів на основі калькуляції їх собівартості.

Матеріаломісткість продукції перебуває під впливом зовнішніх і внутрішніх чинників, що залежать і не залежать від діяльності підприємств.

Внутрішні чинники розглядають з двох позицій: ті, що характеризують рівень прогресивності застосовуваних конструкторських рішень (вдосконалення технології виробництва, вироблення товарів з легких і дешевих матеріалів), і ті, що відображають прогресивність технологічного використання виробничих запасів, купованих виробів та відходів.

До зовнішніх чинників належать: зміна ринкових цін на сировину, матеріали, паливо, енергію і на готову продукцію; невиконання постачальниками зобов'язань щодо термінів, розмірів і номенклатури поставок, а також якості сировини, яку поставляють і витрачають.

Чинники, що впливають на відхилення фактичної матеріаломісткості від нормативної, випливають із невідповідності фактичної вартості витрачених матеріалів нормативній. Ця невідповідність виникає через такі причини:

- неповне здійснення заходів щодо економії виробничих запасів;
- заміна одних виробничих запасів іншими;
- нераціональний розподіл виробничих запасів, їх невимірність;
- відхилення у технології виготовлення виробів, що спричиняє додаткові відходи;
- допущений брак і т. ін.

Матеріаломісткість всього обсягу виробництва продукції є узагальнюючим вартісним показником, і її розраховують як співвідношення всієї ве-

личини матеріальних затрат (без амортизації) до вартості товарної продукції. Вона характеризує затрати всіх видів виробничих запасів (сировини, основних і допоміжних матеріалів, купованих напівфабрикатів, палива й енергії) на 1 грн. товарної продукції підприємства.

Поряд із розрахунком загального показника матеріаломісткості доцільно визначити й окремі показники, що характеризують використання окремих видів виробничих запасів (основних, допоміжних, купованих напівфабрикатів, палива, енергії), сировинномісткість, паливомісткість.

Окремі показники дають змогу погодити вартісні показники матеріаломісткості з натуральними, проаналізувати структуру показника. Питому матеріаломісткість конкретних видів продукції можна визначити як у вартісному, так в умовно-натуральному та натуральному виразі. Натуральний розрахунок можна проводити на виробництвах, де використовують відносно однакові види сировини і матеріалів. Вартісний показник питомої матеріаломісткості визначають як співвідношення вартості витрачених матеріальних цінностей на виріб до його ціни.

У розрахунку питомої матеріаломісткості на одиницю продукції та 1 грн. ціни використовують дані про фізичний обсяг випуску і витрати виробничих запасів. При такому розрахунку матеріаломісткості беруть до уваги лише зміну фізичних обсягів випуску продукції і витрачених виробничих запасів.

Висновки з даного дослідження і перспективи. Отже, своєчасне оцінювання необхідних витрат і ресурсів дає можливість обґрунтувати заходи щодо ефективного використання виробничих запасів підприємства. Запропоновані показники можна використовувати для покращення системи управління витратами на промислових підприємствах.

Список літератури:

1. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз господарської діяльності підприємств: Учеб. посібник. – М.: Знание, КОО, 2000. – 378 с.
2. Мних С.В. Економічний аналіз: Підручник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2003. – 412 с.
3. Андрос С.В. Аналіз діяльності підприємства: продуктивне використання виробничих запасів / С.В. Андрос // Економічний вісник НТУУ «КПІ». – 2008. – 321 с.

Бурдейная Л.В.

Буковинский университет

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ АНАЛИЗА ОБЕСПЕЧЕНИЯ И ЭФФЕКТИВНОГО ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ПРОИЗВОДСТВЕННЫХ ЗАПАСОВ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ

Аннотация

В статье обоснованы подходы к анализу обеспечения и использования производственных запасов на предприятии. Показано, что для эффективной деятельности предприятия общим ориентиром является минимизация производственных запасов в допустимых пределах, которая обуславливает ускорение оборота производственных запасов и повышения конкурентоспособности производимой продукции. Доказано, что необходимым условием организации производственного процесса предприятий является обеспечение его производственными запасами.

Ключевые слова: производственные запасы, материалоемкость, материалотдача, материальные затраты.

Burdeina L.V.
Bukovina University

THEORETICAL FOUNDATIONS OF ANALYSIS SOFTWARE AND EFFICIENT USE OF INVENTORIES OF AN ENTERPRISE

Summary

The paper-based approaches to the analysis of the supply and use of inventories in the company. It is shown that for the efficient operation of the enterprise general guideline is to minimize inventory within acceptable limits, which leads to faster turnover of inventories and increase the competitiveness of its products. It is proved that a necessary condition for the organization of production enterprises is to provide its inventories.

Keywords: inventory, materials consumption, materialoutdacha, material costs.

УДК 330.322(1-21)

МОНИТОРИНГ РЕАЛИЗАЦИИ ТЕХНОЛОГИЙ СОЦИАЛЬНОГО ИНВЕСТИРОВАНИЯ НА ТЕРРИТОРИИ ГОРОДА

Вешневская А.В.

Донбасская национальная академия строительства и архитектуры

В статье рассмотрены технологии социального инвестирования, которые применяются предприятиями на территориях их присутствия. Выявлены ценностные ориентиры управления развитием территорий, городов которые позволяют обеспечить их эффективное функционирование. Рассмотрены механизмы реализации модели социального инвестирования бизнеса в развитие городов. Определены основные направления социального инвестирования компаний на территории города. Предложены мероприятия по совершенствованию партнерства между бизнесом, обществом и властью в аспекте социального инвестирования.

Ключевые слова: социальное инвестирование, технология социального инвестирования, партнерство, направления, мероприятия.

Постановка проблемы. Благополучное и успешное функционирование и развитие государства зависит от взаимодействия органов власти различных уровней, общества и бизнеса. На современном этапе различного рода программы с использованием социальных инвестиций являются достаточно популярными и важными составляющими функционирования национальных компаний, что полностью соответствует международным традициям и реалиям. При этом особое внимание компании уделяют тем городам, в которых их деятельность непосредственно сконцентрирована. Социальные инвестиции компаний на территории городов осуществляются с использованием различных технологий, актуальность исследования которых постоянно возрастает, поскольку именно социальное инвестирование предприятий – это то, что ожидает местное общество от бизнеса на своей территории, а в свою очередь, бизнес осознает, что это успешный шаг к достижению прибыльности, конкурентоспособности и эффективности.

Анализ последних исследований и публикаций. Проблемы социального инвестирования рассматривались в работах Агафоновой И.С., Блусь П.И., Герасименко Г.В., Крупина В.Е., Пустовалова М.Н., Тульчинского Г. Л. и др.

Однако, несмотря на наличие значительного числа публикаций и исследований в области социального инвестирования, проблемы использования различного рода технологий социального инвестирования требуют своей дальнейшей разработки.

Целью статьи является исследование реализации технологий социального инвестирования на территории города.

Основной материал. Социальные инвестиции – это форма финансовой помощи, выделяемой компаниями на реализацию долгосрочных программ, направленных на снижение социального напряжения в регионе присутствия компании и повышение уровня жизни различных слоев общества. Социальные инвестиции – необходимый элемент в стратегии устойчивого развития любой компании [1].

На современном этапе развития социального инвестирования отечественных предприятий, их вложения в большей степени направлены на реализацию внутренних программ, целью которых является развитие собственного человеческого капитала, ресурсосбережения и удовлетворения потребностей сотрудников. Львиную долю среди них занимают программы «базового» уровня социального инвестирования, которые охватывают уплату взносов по программам обязательного социального и негосударственного медицинского страхования, расходы на обеспечение надлежащих условий труда, повышения квалификации и образовательные программы для сотрудников. Наряду с этим можно выделить социальные инвестиции «расширенного» или корпоративного уровня, охватывающих обеспечение работников не только адекватными условиями труда, но и надлежащими условиями жизни (профилактическое лечение и содействия физическому развитию, строительство жилья, развитие социальной инфраструктуры, обеспечение полноценного отдыха и досуга). Высший уровень социального инвестирования предусматривает реализацию социальных программ, выходящих за пределы предприятия и направлены на решение проблем местного сообщества, территории, на которой рас-